

Z historie obce Řepiště

Obec Řepiště (okres Frýdek-Místek) se nachází v historickém území Slezska (konkrétně někdejšího Těšínského knížectví). Rozkládá se na pravém břehu řeky Ostravice a katastrem sousedí s městy Frýdek-Místek, Ostrava, Paskov a Vratimov a obcí Sedliště. Nadmořská výška se pohybuje v rozmezí od 243 do 334 metrů, část pokrývají lesy. Katastr dnešní obce tvoří od poloviny 19. století území tří původně samostatných vsí – Řepiště, Rakovce a Vinohradu. Tato skutečnost se promítla také do současné obecní symboliky.

Název obce bývá odvozován od dnes již zaniklé vsi Rep-pist (lužickosrbsky Rěpišćo) v Dolní Lužici (Německo). I když se pod současným názvem objevují Řepiště poprvé až v listině těšínského knížete Boleslava II. z 27. září 1450, její půdorysný charakter svědčí o starším založení. Středověké osídlení katastru dokládají terénní pozůstatky a archeologické nálezy, mj. i z drobného středověkého opevnění v lokalitě Zapadlisko nad řekou Ostravicí, někdejší zemskou hranicí mezi Moravou a Slezskem.

Písemné zprávy o vsi přibývají až s polovinou 16. století. Od roku 1610 vlastnili Řepiště Skrbenští z Hříště. V jejich držbě byl statek podstatnou část 17. a 18. století, kromě toho musíme zmínit alespoň ještě jeden významný šlechtický rod – Vlky z Kvítkova. V roce 1800 zakoupil Řepiště hrabě František Karel Eduard Wimpffen. V té době také vznikla na dosud hospodářsky nevyužitých pozemcích nad řekou Ostravicí vesnice Vinohrad. Další rozvoj v první polovině 19. století je spjat se šlechtickými rody Mitrovských z Nemyše a Saint Genois

Vlevo: Významný řepišťský rodák Bohumil Pavlok (1922–2002), archiv Jany Sojkové

Vpravo: Podoba školní budovy postavené v letech 1874–1875, dnes část situovaná k hlavní silnici, r. 1908, archiv Davida Pindura

Vlevo: Obnovený větrný mlýnek poblíž centra Řepiště, původně stával u č. p. 374 na Vinohradské ulici, r. 2019, foto David Pindur
Vpravo: Nová tělocvična v centru obce postavená v letech 2009–2010, foto Miroslav Lysek

d'Anneaucourt. Z tohoto období se dochovala torza areálů panského lihovaru (tzv. Gajdula) a panského dvora. Osada Rakovec, která je poměrně vzdálená od centra obce, byla založena v roce 1596 Petrem Sedlnickým z Choltic v tehdy odlehlé části území Vratimova.

Historickým skvostem Řepiště je dřevěný kostel sv. Michaela archanděla. Kromě něj však na území obce nalezneme několik dalších drobných sakrálních objektů. Nejstarším je kaple z roku 1811 na Vinohradě. Počátky školství v Řepištích sahají do roku 1829, kdy zde byla zřízena pobočka vratimovské školy. Od roku 1852 se jedná o samostatnou školu. Sídli v budově postavené v letech 1874–1875, přestavěné a rozšířené v roce 1926. Budova již zrušené jednotřídní školy v Rakovci byla postavena v roce 1908. Již ve druhé polovině 19. století ztratily Řepiště svůj výlučný zemědělský ráz. Řada obyvatel našla obživu v neďalekých průmyslových závodech. Snadnější spojení se světem umožnilo zprovoznění trati z Ostravy do Frýdku v roce 1871 a zřízení železniční stanice Paskov na katastru Řepiště. Významným průmyslovým podnikem přímo v obci byla až do roku 1997 cihelna. Ve vsi se v první polovině 20. století nacházela řada větrných mlýnků sloužících hospodářským potřebám zdejších obyvatel. Jeden z nich byl obnoven a nachází se poblíž centra obce jako turistická zajímavost.

V poslední čtvrtině 19. století se obec stala jedním z opěrných bodů českého národního uvědomění na Těšínsku. Zásluhy na tomto poli si vydobyl především sedlák František Pavlok (1865–1928), poslanec říšského sněmu ve Vídni v letech 1911–1918 a dlouholetý starosta obce. Nutno zmínit také jeho syna Bohumila Pavloka (1922–2002), katolického básníka, literáta, pedagoga a organizátora

kulturního a společenského života v rodných Řepištích i regionu. Z divadelních tradic obce vyrostl meziválečný dramatik a režisér Oldřich Stibor (1901–1943). Z dalších významných rodáků zaujímá nepřehlédnutelné místo také jeho strýc Ferdinand Stibor (1869–1956), původně katolický kněz, pozdější duchovní a biskup Církve československé. Smutná období dějin 20. století dokládá řada obětí nacismu i komunismu z řad zdejších občanů. Po roce 1990 nastal velký rozvoj obce, která dnes žije bohatým kulturním a společenským životem. Z významných objektů občanské vybavenosti se zde nachází budova obecního úřadu s pobočkou České pošty, knihovnou a ordinací praktického lékaře, dále mateřská a základní škola či moderní víceúčelová tělocvična a další objekty. V roce 2012 se obec stala vítězem krajského kola soutěže Vesnice roku. Řepiště se svou polohou, vybaveností, zachovalou krajinou a v neposlední řadě i snadnou dopravní dostupností, zkrátka zařadily mezi oblíbené destinace a místa k životu.

Rekonstruovaný Společenský dům s restaurací U Máně v centru obce, r. 2018, foto Obec Řepiště

Objekt hasičské zbrojnice postavený v letech 1933–1934, rekonstruovaný v r. 2022. V pozadí objekt obecního úřadu, r. 2022, foto Miroslav Lysek

Praktické informace

Zpřístupnění kostela mimo bohoslužby:
www.otevrenechramy.cz

Spojení veřejnými dopravními prostředky:
Bus: zastávka Řepiště, U kříže – 300 m
Vlak: nádraží Paskov – 1,7 km

Parkoviště:
U obecního úřadu – 150 m

Možnost občerstvení a stravování:
Společenský dům a restaurace U Máně – 250 m

Suvenýry a propagační materiály:
Obecní úřad Řepiště, Mírová 178
Kostel sv. Michaela archanděla –
v rámci zpřístupnění interiéru

Další informační zdroje k tématu – literatura:
Jež, Radim – Pindur, David – Pindurová, Pavla a kolektiv: Řepiště. Historie slezské obce. Řepiště 2020.
Pindur, David: Dřevěný kostel svatého Michaela archanděla v Řepištích. Řepiště 2013.

epodatelna@repiste.eu | +420 558 671 925
www.repiste.eu

Autorství textů:

David Pindur (Řepiště); Obec Łękawica

Fotografie na přední straně:

Kostel sv. Michaela archanděla v Řepištích, r. 2020,
foto Miroslav Lysek

Koordinace přípravy: Miroslav Lysek

Mapové podklady: Machovský s.r.o.

Grafická úprava: Anežka Špačková

Tisk: KLEINWÄCHTER holding s.r.o.

Vydala: obec Řepiště, 2022

Náklad: 2 000 ks

ŘEPIŠTĚ

dřevěný kostel sv. Michaela archanděla

Dřevěný kostel sv. Michaela archanděla

Nejstarším objektem v Řepišťích a zároveň významnou nemovitou kulturní památkou je dřevěný kostel sv. Michaela archanděla. Náleží k desíctce dřevěných kostelů na českém Těšínsku, z nejbližších jmenujme kostel Věch svatých v sousedních Sedlišťích. Nejstarší písemné zmínky o kostele v Řepišťích pocházejí z první poloviny 17. století. V souvislosti s komplexní rekonstrukcí tohoto objektu byl v roce 2019 proveden v interiéru kostela archeologický výzkum, při němž bylo objeveno několik keramických střepů zařaditelných do 14.–15. století. Provedená dendrochronologická analýza vybraných vzorků dřevních konstrukcí přinesla další pozoruhodné výsledky. Stromy byly pokáceny na počátku 15. století, ve dvou případech konkrétně v roce 1424. Není však vyloučeno druhotné použití zkoumaných trávů. Jedna z nejvýznamnějších přestaveb, která vtiskla kostelu dnešní podobu a parametry, proběhla v letech 1819–1820 nákladem Filipa Ludvíka Saint Genois d'Anneacourt, držitele šlechtického statku Řepiště. Kostel v Řepišťích byl až do roku 1654 farním a náležel, stejně jako většina kostelů na Těšínsku, evangelíkům. Poté se stal filiálním kostelem katolické farnosti Šenov a od roku 1785 až dosud náleží k farnosti Vratimov. Původním patronem byl sv. Mikuláš, teprve od třetí čtvrtiny 18. století je uváděno patrocinium sv. Michaela archanděla. Obrazy obou světců nalezneme na hlavním oltáři, který rovněž zdobí barokní sochy sv. Petra a Pavla. Boční

Vlevo: Hlavní oltář kostela s tabernáklem a obrazy sv. Michaela archanděla a sv. Mikuláše, stav po restaurování, r. 2020, foto Obec Řepiště

Vpravo: Celkový pohled do chrámové lodi s varhanami a obrazy křížové cesty, r. 2011, foto Miroslav Lysek

oltáře nesou obrazy fryštátského malíře Kašpara Schneidera z roku 1822 a znázorňují sv. Jana Nepomuckého a sv. Jakuba Většího. K nejcennějším částem mobiliáře patří barokní kazatelna či varhanní skříň zhotovená frýdeckým varhanářem Františkem Horčíčkou v roce 1788. Kostel prošel v letech 2019–2020 generální rekonstrukcí, v jejímž rámci došlo k úplnému sejmutí šindelového pláště a výměně poškozených trámů roubení lodi, opravena byla konstrukce obou věží. V interiéru proběhl zmíněný archeologický výzkum. Rovněž hodnotný mobiliář kostela prošel restaurováním. Součástí projektu byla mj. výroba dvou nových zvonů – Svatý Michael (160,5 kg) a Svatý Mikuláš (98,5 kg) ve zvonařské dílně Josefa Tkadlece v Halenkově. Slavnostní pozeňání obnoveného kostela vykonal 12. září 2020 biskup Martin David. Objekt byl po rekonstrukci zařazen do projektu Otevřené chrámy a je v pravidelné otevírací době zpřístupněn nejširší veřejnosti s možností poskytnutí výkladu průvodcem.

Vlevo: Detail řezbářské výzdoby barokní kazatelny, r. 2013, foto Miroslav Lysek

Vpravo: Kostel po rekonstrukci, r. 2020, foto Obec Řepiště

Zaniklý dřevěný kostel sv. Michaela archanděla v Łękawici (Polsko)

Farní kostel v Łękawici je zmiňován již v 15. století, ve své známé podobě byl pravděpodobně postaven na počátku 16. století, o čemž svědčí architektonické detaily a dochované pozůstatky: fragmenty bývalého hlavního oltáře a velký zvon, odlitý v roce 1536. Kostel byl posvěcen v roce 1547. Věž byla přistavěna kolem roku 1641 zásluhou rychvaldského faráře Wojciecha Mazurkiewiczze. Na stavbě se podíleli tešař Jerzy Wiśnicky z Żivce, autor věže kostela v Gilowicích. Renovace chrámu proběhla v 19. a 20. století. Patřil k cenným a mimořádně krásným památkám církevní dřevěné architektury slezsko-malopolského typu s gotickými prvky. Nacházel se ve věnci stromů ve svahu nad vesnicí, s přístupem po kamenných schodech a byl obehnan trávovým plotem se sedlovou stříškou. Dne 26. října 1992 ve 21.20 hodin vypukl v kostele v Łękawici požár, který jej během několika hodin zcela zničil. V současnosti ho připomíná alespoň jeho model postavený na původním místě této zaniklé stavby.

Model zaniklého dřevěného kostela v Łękawici, foto Obec Łękawica

Farní kostel sv. Michaela archanděla v Łękawici, r. 1930, foto Obec Łękawica

Obec Łękawica je dlouholetým přeshraničním partnerem Obce Řepiště

Vlevo: Kostel v Řepišťích, r. 2020, foto Miroslav Lysek

Vpravo: Celkový pohled z kůru do interiéru kostela, vlevo boční oltář sv. Jakuba Většího, vedle něj barokní kazatelna, vpravo boční oltář sv. Jana Nepomuckého, r. 2008, foto Henryk Wawrzeczka